

Viimsi Vallavalitsus
Nelgi tee 1, Viimsi alevik
Viimsi vald, 74001 Harjumaa

Tartus, 27. juulil 2018

Ekspertarvamus

Töö ülesanne

Vastavalt tellija (Viimsi vallavalitsus) nõudele, koostati Linnaku V kinnistul (katastritunnus 89001:003:0929) olevatesse puistusesse (eraldised 10–21) kavandatud raietööde läbiviimiseks peamised keskkonnavalased soovitusel, mis järgivad ka Mäealuse maastikukaitseala kaitse eesmärke.

Soovitused

Alale planeeritavate metsamajanduslike tööde teostamisel tuleb silmas pidada puistute olemasolevat ja kavandatavat peafunktsiooni. Tegemist on olemasoleva maastikukaitseala ja kavandatava puhkemetsaga. Siiski näitab puhkemetsade senine kasutus, et praktiliselt võimatu on üheaegselt tõsta metsaökosüsteemi rekreatsioonilist mahutavust ja hoida sealjuures kõrget looduslikku taset. Iga metsamajanduslik tegevus mõjutab paraku metsa seisundit ja selle edasist arengut, mistõttu on olulise tähtsusega õigesti valitud raie liik, raietehnoloogia, raie aeg jne, ning seda eeskätt suure keskkonnaväärtusega puhkemetsades.

Raiete planeerimisel ja läbiviimisel antud Linnakumetsa (Linnaku V) maaüksusel tuleb ehk eelkõige silmas pidada alljärgnevat soovitusi:

- Keskealistes, valmivates ja küpsetes puistutes on olulisemaks raieks sanitaarraie, et kõrvaldada planeeritavate discgolfi radade ja neid ühendavate käiguradade äärest liiklejatele ohtlikud puud ja teeradadele kukkunud puud.
- Biomitmekesisuse säilimiseks tuleks vältida jämeda lamapuidu lõhkumist ning inimestele ohutute vanade surnud jalalseisvate puude tüügaste raiumist ja väljavedu radade vahelisel alal.
- Lisaks ohutuse tagamisele on nimetatud alal teostatavate raiete eesmärgiks vaadete avamine metsas ja läbi metsa – selleks tuleb keskealistes puistutes

kasutada harvendusraiet, koos alusmetsa osalise väljaraiega. Kuivõrd mitmesuguse koosseisu ja liitusega alusmets teeb metsa ilme huvitavamaks ning soodustab ka lindude pesitsemist, tuleks poolavatud ja avatud aladel säilitada osaliselt alusmetsa ja põõsarinnet (sarapuud, lodjapuud jt) ning jätta kasvama kõvalehtpuuliikide (tamm, vaher jt) looduslik uuendus.

- Metsakasvatustlikust seisukohast on oluline ka olemasolevale järelkasvule parema valgustatuse loomine. Männienamusega puistutes tuleks selleks peamiselt kasutada häilraiet või teiseliigilistes puistutes ning III ja IV boniteedi männikutes ka aegjärkset ehk hajaliraiet.
- Turbe- ja harvendusraied tuleb teostada alameetodil (raie käigus raiutakse tulevikus paratamatult hukkuvaid puid) ja sanitaarraie põhimõttel. Eelisjärjekorras tuleks nende raiete käigus puistust välja raiuda halbade pärilike omadustega puud (laiavõralised, kõveratüvelised, halvasti laasunud), tuulehellad ja mittesoovitavad puuliigid. Samas tuleks tähelepanu pöörata puistus kasvavatele huvitavatele ja vanadele eksemplaridele ning teostatavate raiete käigus neile paremate kasvutingimuste võimaldamine suurema kasvuruumi tekitamisega. Raiuda ei tohi ka lindude pesitsemiseks sobivaid õõnsustega puid.
- Raietööde teostamisel ei ole lubatud kahjustada allesjäävaid puid (järelkasv või elujõuline osa II rindest hoida raie käigus kahjustamata) ja pinnast, ega raiuda puistut liialt hõredaks. Kuuse osalusega puistutes tuleb tormiohtlikkuse tõttu raiete läbiviimisel olla eriti ettevaatlik. Igasugune kasvavate puude vigastamine soodustab tüvemädanikesse nakatumist ja ürasekirüüstet. Juurte vigastamine aitab kaasa aga juuremädanike levikule.
- Raied (eriti kuuse enamusega puistutes) tuleb tingimata teha miinuskraadidega perioodil ja külmunud pinnasega, et ennetada juurepessu levikut ning mulla kahjustamist.
- Nõlvadel ja erosiooniohuga aladel säilitada maksimaalselt alustaimestikku ja hoiduda pinnase kahjustamist.
- Vältida mehhanismide liikumist märgadel sulglohkudel ja looduslikel kraavidel või nende vahetus läheduses.

- Kokkuveoteede paigutamisel tuleb arvestada olemasolevaid looduslikke olusid, puistu iseloomu ja reljeefi. Maastikuilme säilitamise eesmärgil peaksid kokkuveoteed olema kõverad ja reljeefi järgivad. NB! Kokkuveoteedena tuleb kasutada planeeritavaid discgolfi radasid ja neid ühendavaid käiguradasid, samuti olemasolevaid sihte või teid. Kokkuveoteed tuleb teha hea kandevõimega pinnasele, vältides pehmeid kohti. Kokkuveoteede servadele peab vajadusel jätma puhverpuud, mis kaitsevad allesjäävaid puid kokkuveoga kaasnedavate vigastuste eest. Puhverpuud raiutakse kokkuveotööde lõppemisel.
- Raiejäätmed tuleb kohapeal hakkida ning saadud haket kasutada võimaliku erosiooni ärahoidmiseks ja pinnase tallamiskoormuse leevendamiseks pehmematel discgolfi radadel.
- Raietööde käigus vältida kuklaste pesakuhilate ning rändrahnude ja kiviülevõidude kahjustamist.
- Raietööde läbiviimisel tuleb kasutada optimaalse suurusega liitmasinaid ning rakendada sellist tehnoloogiat, mille korral sortimendid valmistatakse metsas kokkuveoteel.
- Kuivõrd puistu koosseis ja struktuur mõjutavad ka metsalooduse mitmekesisust, elustikku ja maastikku, tuleb hooldusraiate kavandamisel ning allesjäävate ja raiutavate puude valikul nende aspektidega arvestada. Samas on puude ettemärkimine raieks kallis ja aeganõudev töö ning üldjuhul seda ei kasutata. Kvalifitseeritud harvesteri operaatore korral puudub selleks ka vajadus. NB! Kui aga hooldusraietöid teostatakse öisel ajal või halva nähtavusega (operaator näeb puud ühest küljest ja öösel on varjude tõttu nähtavus halb) on vajalik puude ettemärkimine raieks.
- Harvesteritööd segav võsa ja alusmets tuleb eemaldada enne raietööde algust.
- Harvesteri löikeketi määrimiseks tuleb kasutada keskkonnasõbralikku taimset ketiõli.
- Kasutatav raietöödetehnoloogia peab vältima metsateede, sihtide, pinnase ja loodusväärtuste kahjustamist. Raietööde teostaja koostab raiete planeerimisel tehnoloogilise kaarti, kuhu märgib kokkuveoteed, veosuunad, kokkuveoplatsi asukoha, raietest puutumata jäävad loodus- ja teised väärtused (kuklasepesad,

rändrahnud, kivikülvid, tähelepanuväärsed puud) ning raielangi piirid. Tehnoloogilisele kaardile kantud kõik objektid ning rajatised (kokkuveoteed jne) märgistatakse raietööde teostaja poolt ka looduses märkelintidega.

- Metsamaterjali ladustamisel vahelattu ei tohi virna kõrgus ületada kahekordset metsamaterjali pikkust. Kokkuveoplats (vaheladu) tuleb projekteerida parkimisplatsi alale, mis oleks eelnevalt tasandatud ja hea kandvusega ning kuhu metsaveoauto ligi pääseb ja ümber pöörata saab. Puidu väljaveol kokkuveoplatsilt tuleb vältida kinnistult väljuva tee kahjustamist.
- Seenhaiguste ja putukkahjurite leviku piiramiseks tuleb talvel raiutud ja kokkuveetud toores koorimata okaspuumaterjal kokkuveoplatsilt välja vedada hiljemalt 1. juuliks.

Ekspertarvamuse koostas

Ivar Sibul, *PhD*
dendroloogia dotsent
Metsakasvatuse ja metsaökoloogia õppetool
Metsandus- ja maaehitusinstituut
Eesti Maaülikool
tel 50 84 929
e-post: ivar.sibul@emu.ee